

MAIKER

door

PHÉ WINBEEK

Als de rosse rust van zachte, zwoele zomeravond aanvloeien kwam van de laagstaande zon, als de wind zijn adem inhiel en de heggeblaadjes zoo wat fluisterden, zat ze onder de eenige boom, die haar tuin rijk was, een jonge, krachtige kastanje, en corrigeerde één voor één de cahiers, die vóór haar opgestapeld lagen. Bijna machinaal deed ze het geestdoodende, altijd weerkerende werk, regelmatig gleed het dikke potlood langs de volgepende regels, telkens een vinnige, vuurroode streep achterlatend, waar haar allesziend oog zelfs de kleinste vergissing ontdekte. Een enkele maal vielen er wat van haar groote, mannelijk-kloeke letters onder een thema: een korte vermaning over te slordig werk — en dan glimlachte haar stuursche mond even . . . ze wist, dat ze niet geliefd, maar *gevreest* was op de beide scholen, waar ze als leerares in Duitsch aan verbonden was. Niet streng, maar hard was ze — absoluut zonder mededoogen — *niets* wat onregelmatig was, kon bij haar door de beugel, en een bleek kinderkopje met zielige traanoogen deed haar nimmer een rechtvaardige straf verzachten. Meer dan ordelijk waren haar klassen — de leerlingen kregen elk jaar stipt de dosis kunde toegediend, die de rooster voorschreef — ze stond voor de klasse als een officier voor z'n mannen, gaf degelijk, onberispelijk onderwijs, maar vroeg ook *nóóit* naar iets *anders* dan Duitsche woordjes, thema's

en taalregels. Geen spoor van intiemere omgang was er tusschen haar en haar leerlingen — ze deed slechts haar *plicht*.

Ze *wist* dit alles, en ook, dat ze zich evenzoo bij haar collega's onmogelijk maakte — ook *zij* vreesden haar — meden alle omgang, waar ééns de poging tot toenadering faalde. Ze wist zichzelf een stugge, koele vrouw, slechts levend voor haar *werk*, naar 't voor 't uiterlijk scheen. Was er een vroolijke stemming in de leeraarskamer, dan zette háár verschijning er direct de domper op — en, trachtte men haar een enkele keer er in te halen, dan was daar metéén haar kille terugwijzing —

Haar gedachten waren afgedwaald . . . een wrang lachje stond om haar mond. Wat gaf ze er om, wat anderen van haar dachten? Ze vond het juist goed, zoo. 't Gaf een wreede pijn, die weldadig aandeed, als een bevrediging. Haar leven . . . wat gaf ze er nog om? Tien jaar was het nu geleden — dat de groote, blonde jongen van haar weggegaan was — haar klassieke trekken hadden hem in 't eerst geïmponéerd, maar hij had vaak in scherts gezegd, dat ze geen „spirit” had. —

„Spirit, dat hóórt bij een vrouw — dat is haar aantrekkingskracht,” kon hij lachend zeggen.

En ze antwoordde niet veel — alleen kwam er dan een pijn in haar oogen — die *tóén* nog zacht waren. . . .

Na een verloving van een groot jaar, toen ze haar uitzet bijna klaar had,

liet hij haar plotseling los — om Jessie, het warm-bloedige Jodenmeisje — met tintelende oogen en snelkleurende wangen.

Ze had niets gezegd — en in zijn woeste verliefdheid had hij haar om vergeving gesmeekt — hij *kon* niet anders — 't was *zijn* schuld niet — Jessie had hem rázend gemaakt . . .

„'t Is goed” — was haar eenig woord geweest.

En hij was gegaan — en ze zag wel, hoe opgelucht hij was — omdat ze 't niet zoo zwaar scheen op te nemen. In die dagen had ze haar hevigste strijd gestreden, en haar masker vóórgedaan. Ze was voor de wereld geworden de harde vrouw, met haar cynische oogen — ze had zich gepérs in 't gareel van de eeuwige schoolsleur — ze had zich geworpen op haar werk. . . .

Maar in haar kast wist ze de blauwe doos vól herinneringen, en op haar zolder de beide groote kisten met haar vergeelde uitzet. Geen stuk had ze er van aangeraakt — en toen ze met haar groot inkomen na haar Vaders dood het huis bleef bewonen, telkens nieuw goed aangeschaft, zonder te grijpen naar alles, wat in die gesloten kisten te wachten lag. Bijna nooit ging ze naar zolder — want dáár was de schrijvende pijn om z'n wreedheid — waar ze in haar hart altijd vergeving, verzachting voor had. . . .

Toen het tuinhek klapte, boog ze zich als in ijver over het onderhanden cahier, . . . zag pas op, als de voetstappen inhielden.

't Was haar collega, Lottie van Manen. Ze kende haar als 'n enthousiast, jong ding, pittig en frisch.

Geírriteerd om 't gestoord worden in haar verre gedachtengang, rees ze op, verzette hardhandig haar stoel.

„Dag Lottie —”

„Hallo zeg!” trachtte de ander collegiaal-gewoon te doen, „ik had je vanmiddag even willen spreken, maar je was zoo gauw weg —”

Ze haalde stug de schouders op.

„Waarom zal ik blijven rondhangen in de leeraarskamer, als m'n werk afgelopen is? Ik denk niet dat ik *iemand* daarmee 'n plezier doe, wel? Neem deze stoel alsjeblieft!”

Lottie ging zitten, streed merkbaar tegen haar verlegenheid — tatte naar wat gemakkelijke woorden. . . .

„Ik hoop, dat je me niet al te lang ophoudt, ik heb nog méér te doen —”

„O — eh — nee, 't is maar éven — moet je 's hooren, zeg, ik wou, — ik kom. . .” Lottie aarzelde.

O, wat was 't moeilijk, bijna ondoenlijk moeilijk, haar eenvoudig verzoek te doen aan deze hooge, koele vrouw met haar scherpe stem. —

„Ik eh” — begon ze weer, „ik wou je wat vragen, zie je” —

„Dat heb je nu geloof ik al drie maal gezegd — als je 't nu eens dééd, dan konden we tenminste opschieten!”

Lottie ging verzitten — kuchte even . . . o, wáárom had ze 't toch in haar hoofd gehaald, *hierheen* te gaan?

„Ik heb een zuster” — zei ze opeens rad, zich dwingend, „ze woont in Amsterdam. Haar man was op kantoor, tweede boekhouder, maar hij is plotseling ontslagen om bezuiniging — dat gebeurt zoo verschrikkelijk váák tegenwoordig.” —

„Ja, dat is 'n vaststaand feit — maar wat heb *ik* daarmee te maken?”

„Daarmee niets, maar 't gaat om hun *kind*. Ze hebben een dochttertje van 'n jaar of tien — maar 't kind is erg zwak, ze moet noodig een paar maanden naar buiten, anders gaat 't zeker mis — 't is zoo treurig voor hen!”

„Ja, dat is 't zeker! Maar waarom sturen ze 't kind dan niet radicaal ergens heen?”

„Dat *kunnen* ze nu juist niet! Ze kunnen 't onmogelijk betalen, nu Herman zonder betrekking is — dat begrijp je toch wel?”

„De Diaconie?”

Lottie kleurde even.

„Die kan wel *iets* doen maar lang niet *alles* — 't is heel duur en

„Bedelen? Hoe durf je 't zóó te noemen?”

daarom had ik gedacht, als jij en de andere collega's nu allemaal wat wilden helpen — ik zelf natuurlijk in de eerste plaats — maar ik begin pas, dat weet je, en dan heb 't niet heel ruim. Daarom kom ik bij jullie óók — niet veel vraag ik, hoor — maar als we allemaal iets doen, dan kan Hanneke misschien voor een paar maanden naar zee of naar 'n boerderij — ik zou 't zoo heerlijk vinden — ik zou — ik zou. . . .” Ze hakte, raakte heelemaal verward — want ze zag niet de minste ontroering op het kalme, onsympathieke gezicht tegenover haar.

„Je zuster heeft je zeker gevraagd, om bij ons te komen bedelen?”

Gepijnigd sprong Lottie op — 't bloed vloog haar naar 't voorhoofd — en met kracht haar tranen terugdringend riep ze:

„Bedelen? Hoe durf je 't zóó noemen? Zeg 't liever ronduit, als je 't niet doen wilt! En m'n zuster weet er niets van, niets! Zij en Herman zijn ellendig van al de zorgen en 't getob — en nu moeten ze hun eenig kindje nog zien wegwijnen — als er niemand is, die helpen wil — familie hebben we niet — dáárom kom ik bij jullie — wij kunnen wel wat missen — dertig of veertig gulden bijvoorbeeld — en dat arme lieve kindje. . . .”

„Kind —”

Maar Lottie weerde haar woorden af — ze was nog niet uitgesproken — opgewonden ging ze door:

„Je vindt misschien, dat ik best elke maand zelf zoo'n bedrag geven kan — maar Guus en Herman moeten zelf óók geholpen worden — dat moet je toch voelen.” — —

„Kind” — klonk 't weer hautain, „hou je bedaard! Ik heb heelemaal niets geinsinueerd, van alles, wat je verder opnoemt. Maar waarom gaat dat meisje eigenlijk niet met een groep vacantiel kinderen mee? Dat is toch de oplossing zou ik denken!”

„Och, hou toch op! Je weet heel goed, dat zoiets in hoofdzaak voor de armenscholen is, en daarbij, ze zijn nu telaar daarvoor, de dokter heeft 't nu pas voorgeschreven. Och, hoe kan je dit nu bedelen noemen? 't Is toch niets anders dan mekaar helpen? Wij hebben 't — en zij niet. . . .” buiten adem hield Lottie op.

Ze stond nog steeds achter haar stoel, hing zwaar op de ijzeren leuning.

Plotseling klonken er uit de naaste tuin helle kinderstemmen op — en Lottie zag het onverschillige gezicht van haar collega vertrekken in onwil —

„O,” — dacht ze snel — „wat is dit voor een mensch? Is dit een vrouw, die zóó koud kan zijn? Zelfs die kinderen hiernaast ergeren haar — hoe hard — hoe vreeselijk beklagenswaardig hard en liefdeloos —”

Maar tegelijk vlamde ook weer de drift in haar op, om de weigerende houding die ze aannam tegen de zaak van kleine Hanneke. . . .

„Laten we dus maar niet verder praten er over — ik begrijp allang, dat je tóch niet helpen wilt!” zei ze snijgend.

„Zóó? Begrijp jij dat? Dan snap ik niet, waardóór! Ik heb immers niets daarvan gezegd? Maar is 't soms onrecht, om eerst eens te informeerden waarvóór en aan wié ik m'n geld geef?”

Lottie zweeg even — ontwapend was ze.

„Och nee” zei ze zacht, „ik ben te

heftig geweest — wees niet boos — ik zie heel duidelijk, dat je gelijk hebt.” —

„O, géén sentimentaliteiten alsjeblieft! 't Is goed, ik zal je iets geven. Hoevéél ongeveer?”

„O, wat aardig van je! Dank je wel, hoor! En hoevéél je geven wilt is natuurlijk je *eigen* zaak — ik ben blij met *alles!*”

„Hm — ik meende, dat je daarstraks een som noemde?”

„Och ja — ik zei dertig of veertig gulden, maar. . . .”

„Goed, goed — ik zal even wat halen!”

Even later legde ze een gesloten enveloppe voor Lottie neer.

Lottie, dankbaar, greep spontaan haar hand.

„O, dank je wel!”

Bruusk trok ze haar hand terug.

„Je hoeft je gerust niet uit te sloven in dankbetuigingen, ik doe 't alleen voor m'n fatsoen, denk dáár aan alstje blijft!”

Een paar minuten later was ze alleen.

Ze bleef stil zitten, steunde het hoofd in de handen —

„Opa, ik zie U wel! Achter de pereboom!” gilde plotseling een juichend stemmetje aan de andere kant van de hooge ligusterheg.

„Kijk es, Tommie! Die gekke Opa!”

Een schaterend lachen volgde, en de oude heer mopperde quasieboos.

„Jullie leelijke kinderen! Jullie zien me ook overal!”

„Ha, die Opa! Nou is U em, Opa! Gaat U nou bij de boom staan — nee niet kijken! En eerlijk tot hónderd tellen, hoor Opa!”

Luisterend hief ze het hoofd — keek gejaagd rond, alsof ze vreesde, dat iemand haar bespieden zou — maar als ze zich veilig alléén zag, was ze met een paar stappen bij de heg — duwde de scherpe takken uitéén — zonder zoeken vond ze het dunne plekje. De takken schaafden haar handen, maar ze merkte het niet — ze wrong haar hoofd

Toen eindelijk viel ze neer op de divan

in de gemaakte opening — gluurde tusschen de blaadjes dóór — in de buurtuin. Haar gretige oogen volgden het spel. . . .

Monotoon dreunde de oude heer nog de getallen af — „negen-en-negentig — hónderd!”

„Waar zitten die drommelsche jongens toch?” hoorde ze hem gewichtig doen, en dan opeens vlakbij, opgewonden gelach Het werd een wilde ren naar de aftelboom — tot plotseling een jonge, lachende stem de kinderen riep:

„Tommie! Zusje! *Wie* gaat er met Mammie mee naar boven?” Tegelijk was het blije spel uit, de oude heer, hijgend, voerde aan elke hand een tegenstribbelend kind naar de wachtende moeder.

De hegetakken schoten weer inéén — met een doodmoe gevoel keerde ze zich af — begon haar corrigeerwerk op te ruimen. Maar ze deed het machinaal, haar gedachten vér weg

In 't huis sloot ze zorgvuldig deuren en ramen als wilde ze de lichte zomeravond buiten houden —

Tóen eindelijk viel ze neer op de divan — haar hoofd verborgen in de armen — en moeilijk, met schokkende halen, kwamen de snikken — eerst droog — dan in een overvloed van tranen — als wilde ze in één keer uitklagen haar

Gerda van der Plaats

De kleine wandelaar

Toen Jopie nog een klein peuterig dreumesje was, is hij weggeglip uit de beveiligende hand van z'n moeder, die hecht en zeker om de zijne sloot. Hij stond schuw geleund tegen de donkere rokkendracht, die om de vrouw heengolfde in wijde en sierlijke plooiën. Haar witte kantmuts en de lichtblauwe linten, met de dof en glanzend zijden bloemen daardoorheen geweven, waren op dat oogenblik in aandacht weggebogen naar de rap-ratelende buurvrouw, die schel, en in één adem door de laatste nieuwtjes uit de naaste omgeving besprak. De menschen in het volle winkeltje groepten samen, vergaten hun boodschappen en de kinderen, die daar bij stonden, aaneengekit door een verslonden aandacht, waarin ze te luisteren stonden. Een schichtig „o, hé”, van een juffrouw met een hondje, en het monotoon „kom-kom” van de baas achter de toonbank, die de felle scherpeheid van wat verteld werd over déze en van dié, welke toch ook zijn klanten waren, wijselijk wat te minderen zocht. Z'n vrouw voorzag terwijl de klanten van suiker en soda en vier-onsjesstroop.

De juffrouw met het hondje vergat een moment het dier vast te houden bij de halsband, waaraan hij rukte — zoodat het beest plots keffend tusschen die menschen schoot. Langs Jopies beenen vloog hij heen, liep naar de muur en keerde weer terug. In een schrille angst week 't kind achteruit, de hond snoof zoekend aan z'n voeten.

Joops hand gleed los, hij schoof met vreemd-schichtige bewegingen achteruit; naar de deur toe, waarachter de straat wijd en veilig open lag. De hond, zoo groot als de twee vuisten van zijn vader samen,

joeg het kind een doodelijke angst in.

Het wild keffende beest zocht tevergeefs een jonge speelmakker in het zoo bange baasje. De winkel deur, uitnoodigend open voor de klanten, die af en aan liepen uit het smalle straatje, bracht redding. Het kind schoot de stoep af en het hondje achter hem aan, werd van een groote ontrouw, toen het speelterrein tot een straatlengte en de vele geheimenissen daar achter uitdijdde.

Joop stapte 't wegje uit, tot hij wandelend voortgaande, plots stond in 't midden van de volle warreling van een winkelstraat. Een tram schoof langs hem heen, wat vonken spatte uit de draden. Hij stond voor d'etalage van een speelgoedzaak, waarin de groene houten wagentjes, de metalen spoor trein, een leger soldaatjes te prijken stonden en z'n verlangen en aandacht vaster te hechten scheen.

Groote menschen gingen haastig voorbij en duwden hem voort op het smalle trottoir. Hij ging door langs de huizen, langs de winkels. Z'n korte magere beenen, de smalle voeten stapten in de groote schoenen wijd onzeker over de steenen van de straat. Hij wist niet goed, waar hij heen gaan zou, en stond wat vreemd-bedremmeld in de menschen-drukke — voor een frissche kleine stapper zou dit wandelen op dwaalwegen een geestelijk gewin zijn geworden — maar deze arme kleine wandelaar greep het aan in een doffe benauwenis, in een schuwe angst voor ieder en alles om hem heen. De groote menschen tuurden op hem neer. Hij was bang voor hun strakke gezichten, hij wist, dat hun woorden, „hei daar”, „ga op zij”, „toe joch schiet op!” een gevaar was, dat